

SAB • Arnhem

bezoekadres
Frombergdwarsstraat 54
6814 DZ Arnhem

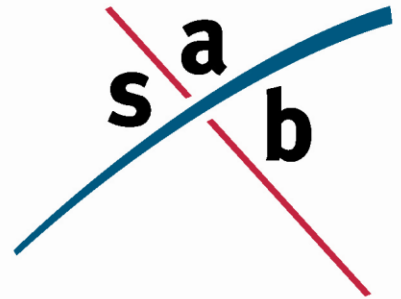
correspondentieadres
Postbus 479
6800 AL Arnhem

T [026] 357 69 11
F [026] 357 66 11
I www.sab.nl
E arnhem@sab.nl

KvK Arnhem 09122123

SAB • Amsterdam

SAB • Eindhoven

memo

aan: Duits & Lauret speciaalbieren

van: SAB

ons kenmerk: HARL/MERI/150346

datum: 22 december 2016

betreft: Actualisatie quick scan in verband met nieuwe Wet natuurbescherming.

INLEIDING

In het buitengebied, op de grens van de gemeente Vianen en de gemeente Culemborg en tevens op de grens van de provincie Utrecht en de provincie Gelderland bevindt zich Fort Everdingen. De huidige eigenaar Duits & Lauret speciaalbieren is voornemens om op het fort een recreatieve ontwikkeling tot stand te brengen. Bij alle ruimtelijke ingrepen moet rekening gehouden worden met de aanwezige natuurwaarden in en om het plangebied. Voordat ruimtelijke ingrepen mogen plaatsvinden, dient eerst een onderzoek uitgevoerd te worden in het kader van de Wet natuurbescherming en eventuele andere betrokken natuurregeling. Uit dit onderzoek moet blijken of met de ingrepen negatieve effecten op beschermde gebieden en soorten te verwachten zijn en of daarvoor respectievelijk een vergunning of ontheffing noodzakelijk is. Op 16 december 2015 is reeds een quick scan uitgevoerd om de aanwezige natuurwaarden in en om het plangebied te beoordelen. Dit onderzoek werd uitgevoerd in het kader van de Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1988 en Natuurnetwerk Nederland. Voorliggende memo vormt een actualisatie van dit onderzoek in het kader van de nieuwe Wet natuurbescherming.

Voor deze actualisatie is geen veldbezoek op locatie uitgevoerd. Het veldbezoek dat in 2015 voor de quick scan Flora- en faunawet is uitgevoerd volstaat hier. De effectbeoordeling is uitgevoerd op basis van verspreidingsgegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna (hierna NDFF) en het eerder verrichte veldbezoek in het plangebied.

Fort Everdingen is een complex van ongeveer 9 hectare, bestaande uit de fortgracht met aangrenzende gronden en het forteiland met daarop een aantal - grotendeels monumentale - gebouwen. Het complex is een rijksmonument en inmiddels is de Nieuwe Hollandse Waterlinie als geheel op de 'Voorlopige Lijst' van Unesco Werelderfgoed geplaatst. De gracht rondom het fort is nog steeds intact. De toegang tot het fort is gelegen aan de Lekdijk, vanaf deze dijk biedt de Noodweg de entree tot het fort. Navolgende afbeeldingen geeft de globale begrenzing van het plangebied weer.

Globale ligging plangebied (bron: Google Earth, bewerking: SAB, 2013).

GEBIEDSBESCHERMING

Op grond van artikel 2.1 van de Wet natuurbescherming kunnen natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna door de Minister worden aangewezen ter uitvoering van de Vogelrichtlijn en/of Habitatrichtlijngebied, de zogeheten Natura 2000-gebieden. Ook kan de Minister op grond van deze wet in enkele specifieke gevallen bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen. De Wet natuurbescherming draagt Gedeputeerde Staten daarnaast op, om in hun provincie te zorgen voor een landelijk ecologisch netwerk, genaamd natuurnetwerk Nederland. De bescherming van dit natuurnetwerk wordt geregeld bij provinciale verordening. Daarnaast kunnen provincies bij provinciale verordening andere gebieden met bijzondere natuurwaarden beschermen, zoals belangrijke weidevogelgebieden of ganzenfoerageergebied.

Wat betreft gebieden beschermd middels de voormalige Natuurbeschermingswet 1998 verandert er niets wezenlijks in het kader van de Wet natuurbescherming, behalve dat de beschermingsstatus van beschermde natuurmonumenten vervalt. De conclusie van de eerder verrichte quick scan –die luidt dat de ligging van het plangebied ten opzichte van Natura 2000-gebieden geen gevolgen heeft voor de haalbaarheid van het plan- blijft daarmee gehandhaafd.

Wat betreft gebieden beschermd middels het Natuurnetwerk Nederland (hierna: NNN) verandert er niets wezenlijks in het kader van de Wet natuurbescherming. De conclusie van de eerder verrichte quick scan –die luidt dat het fort een ecologisch bijzonder waardevolle locatie vormt, maar dat een significante aantasting van de EHS niet te verwachten is- blijft daarmee gehandhaafd.

SOORTENBESCHERMING

Achtergrondinformatie

Hieronder volgt een beschrijving van de wijze waarop de bescherming van dier- en plantensoorten is geregeld in de Wet natuurbescherming.

Zorgplicht en verboden

Op basis van artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming geldt voor al de in het wild levende soorten altijd de zorgplicht. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor deze soorten en hun directe leefomgeving. Dit houdt onder meer in dat men negatieve gevolgen voor aanwezige soorten zoveel mogelijk beperkt door het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden verwacht. Naast de zorgplicht is voor een aantal soorten door middel van verboden een aanvullend beschermingsregime opgenomen. Er is een apart beschermingsregime voor vogelrichtlijnsoorten (artikelen 3.1-3.4), voor habitatrichtlijnsoorten (artikelen 3.5-3.9) en voor andere soorten (artikelen 3.10 en 3.11).

Vogelrichtlijnsoorten

Voor ruimtelijke ingrepen zijn de volgende verboden relevant: het is verboden om van nature in Nederland in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen, het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van deze soorten te beschadigen of te vernielen of nesten van vogels weg te nemen. Ook is het verboden deze soorten opzettelijk te storen wanneer dit van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort.

De verboden in de wet zorgen voor een goede bescherming van nesten van alle in het wild levende vogelsoorten tijdens het broedseizoen. Globaal loopt het broedseizoen van half maart tot half augustus, maar ook de nesten van broedende vogels buiten deze periode zijn beschermd. Daarnaast zijn van een aantal vogelsoorten de nesten jaarrond beschermd, dus ook als ze niet als broedlocatie worden gebruikt. Het betreft dan over het algemeen soorten die hun nest het gehele jaar als verblijfplaats gebruiken of soorten die niet in staat zijn om een eigen nest te bouwen.

Habitatrichtlijnsoorten

Voor ruimtelijke ingrepen zijn de volgende verboden relevant: het is verboden om soorten van de Habitatrichtlijn en van de verdragen van Bonn en Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden, te vangen of te verstoren, om eieren opzettelijk te vernielen, om voortplantings- of rustplaatsen te beschadigen en om planten van de Habitatrichtlijn en van het verdrag van Bern opzettelijk te onttelen of te vernielen.

Andere soorten

Naast de vogelrichtlijnsoorten en de habitatrichtlijnsoorten worden in de wet een aantal diersoorten en plantensoorten beschermd. Voor deze soorten zijn bij ruimtelijke ingrepen de volgende verboden relevant: het is verboden deze soorten opzettelijk te doden of te vangen, om de vaste voortplantings- of rustplaatsen te beschadigen en om de plantensoorten opzettelijk te onttelen of te vernielen.

Opzetvereiste

Bij veel van de hierboven genoemde verboden is er sprake van een opzetvereiste. Zo is het verboden om vogelnesten *opzettelijk* te beschadigen. In de wet wordt bij deze opzet uitgegaan van 'voorwaardelijke opzet'. Bij voorwaardelijke opzet is men zich bij het handelen bewust van de mogelijke negatieve consequenties, terwijl men de handeling toch uitvoert. Een voorbeeld van voorwaardelijke opzet is iemand die in het voorjaar een boom omzaagt en daarbij 'per ongeluk' een vogelnest beschadigt. De persoon had niet de opzet dit nest te beschadigen. Maar in de broedtijd van vogels is er wel een aanzienlijke kans dat er in een boom een vogel nestelt. Er kan daarom toch sprake zijn van opzettelijke beschadiging van het nest; voorwaardelijke opzet.

Vrijstelling, gedragscodes en ontheffing

Provinciale Staten kunnen in een verordening een vrijstelling verlenen van de bovenstaande verboden. De provincies Utrecht en Gelderland zijn voornemens voor een aantal algemeen voorkomende zoogdiersoorten en amfibieën een vrijstelling te verlenen, voor handelingen die men verricht in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling en voor handelingen in het kader van bestendig beheer en onderhoud. Het betreft de soorten aardmuis, bosmuis, bunzing, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, haas, hermelijn, huisspitsmuis, konijn, ree, rosse woelmuis, tweekleurige bosspitsmuis, veldmuis, vos, wezel, woelrat, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, meerkikker en middelste groene kikker.

In december 2016 zal de provincie definitief beslissen welke soorten worden vrijgesteld. Bij het uitvoeren van deze quick scan zijn wij er van uitgegaan dat de soorten waarvoor de provincie momenteel voornemens is een vrijstelling te verlenen, inderdaad worden vrijgesteld.

Daarnaast zijn de eerder beschreven verboden niet van toepassing op handelingen die men uitvoert in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling of bestendig beheer en onderhoud, wanneer men die handelingen uitvoert conform een goedgekeurde gedragscode. Gedragscodes kunnen daarbij zowel gebruikt worden voor de omgang met de vogelrichtlijnsoorten, de habitatrichtlijnsoorten als de andere beschermde soorten. Wel geldt voor de vogelrichtlijnsoorten en de habitatrichtlijnsoorten de aanvullende eis dat de handelingen die men uitvoert een wettelijk belang dienen uit de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Het gaat dan onder meer om handelingen in het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of ter bescherming van flora en fauna

Tot slot kunnen Gedeputeerde Staten, wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat, onder bepaalde voorwaarde een ontheffing verlenen van de verboden. Ook hierbij geldt voor vogelrichtlijnsoorten en habitatrichtlijnsoorten dat aan de handelingen die men verricht een wettelijk belang van de Vogelrichtlijn respectievelijk de Habitatrichtlijn ten grondslag dient te liggen.

Effectbeoordeling

In navolgende paragrafen wordt per soortgroep beoordeeld of het eerder verrichte onderzoek in het kader van de flora- en faunawet nog actueel is onder de nieuwe Wet natuurbescherming.

Vaatplanten

Het aantal vaatplanten dat in de Wet natuurbescherming is beschermd is sterk teruggedrongen in vergelijking met de Flora- en faunawet. De aanwezige zwartsteel en tongvaren zijn in de Wet natuurbescherming niet langer beschermd. Volgens de verspreidingsgegevens van de NDFF en de in 2015 door Dick Kerkhof uitgevoerde inventarisatie komen in de buurt van het plangebied geen vaatplanten voor met een strikte beschermingsstatus volgens de Wet natuurbescherming. Daarom is de aanwezigheid van strikt beschermde vaatplanten niet te verwachten. Negatieve effecten van het plan op strikt beschermde vaatplanten zijn uit te sluiten.

Grondgebonden zoogdieren

Wat betreft soorten die middels de Flora- en faunawet beschermd waren, is voor grondgebonden zoogdieren in de Wet natuurbescherming in de provincie Utrecht en Gelderland weinig veranderd. Er verandert derhalve niets aan de conclusie van de eerder verrichte quick scan: Nader onderzoek naar mogelijk aanwezige zoogdieren wordt niet noodzakelijk geacht.

Vleermuizen

Ook de wetgeving met betrekking tot vleermuizen is in de Wet natuurbescherming weinig veranderd. Vleermuizen werden echter in de quick scan flora en fauna –en nu ook in deze actualiserende memo– buiten beschouwing gelaten.

Vogels

De wetgeving betreffende de bescherming van jaarrond beschermde vogelnesten is niet veranderd. In het plangebied is een verblijfplaats van een kerkuil aanwezig. Met de beoogde plannen gaat er geen verblijfplaats van de kerkuil verloren en vindt er geen aantasting plaats van de functionele leefomgeving. De conclusie van de eerdere rapportage veranderd dan ook niet: jaarrond beschermde nesten zijn aanwezig maar negatieve effecten op deze nesten worden aan de hand van de beoogde plannen niet verwacht.

Het is verboden nesten van vogels te beschadigen. Daarnaast is verstoren van vogels verboden wanneer dit van wezenlijke invloed is op de instandhouding van de betreffende vogelsoorten. Dit is voornamelijk van toepassing op soorten met een negatieve staat van instandhouding, zoals de grutto of de ijsvogel die in het plangebied zijn aangetroffen. Om te voorkomen dat door de geplande werkzaamheden broedende vogels verstoord worden, adviseren wij om verstorende werkzaamheden daarom buiten de broedperiode te starten (half maart tot half augustus). Tijdens het broeden zijn alle vogels strikt beschermd. Mocht er tijdens de werkzaamheden echter toch een broedende vogel in het plangebied worden aangetroffen, dan mag dit nest niet worden beschadigd of worden weggehaald.

Reptielen

In de wetgeving rondom reptielen verandert er niets wezenlijks onder de Wet natuurbescherming. De conclusie uit de eerder verrichte quick scan blijft daarmee gehandhaafd. Reptielen worden niet in het plangebied verwacht en negatieve effecten op deze soortgroep zijn daardoor niet te verwachten.

Amfibieën

In de wetgeving rondom amfibieën verandert er niets wezenlijks onder de Wet natuurbescherming. De conclusie uit de eerder verrichte quick scan blijft daarmee gehandhaafd. In het plangebied worden geen ingrepen uitgevoerd in watervoerende elementen (voortplanting) en worden geen bosschages of houtwallen verwijderd (overwinteringslocatie). Hierdoor zijn met de plannen negatieve effecten op strikt beschermde amfibieën niet te verwachten. Nader onderzoek is niet noodzakelijk.

Vissen

Met de plannen worden geen ingrepen uitgevoerd in watervoerende elementen. De plannen leiden daarmee niet tot aantasting van mogelijk aanwezige strikt beschermde vissen. Een nader onderzoek is niet noodzakelijk voor deze soortgroep.

Insecten en andere ongewervelden

Beschermde insectensoorten en andere beschermde ongewervelden eisen een zeer specifiek habitat. Het aantal beschermde soorten is de wet natuurbescherming ingeperkt. Volgens de verspreidingsgegevens van de NDFF komen er geen strikt beschermde insecten soorten in de omgeving van het plangebied aanwezig. Beschermde insecten en andere ongewervelden zijn daarom niet te verwachten in het plangebied.

CONCLUSIE

In het kader van het hergebruik van Fort Everdingen door Duits & Lauret speciaalbieren is onderzoek uitgevoerd in het kader van Wet natuurbescherming. In 2015 is reeds een quick scan uitgevoerd om de aanwezige natuurwaarden in en om het plangebied te beoordelen. Dit onderzoek werd uitgevoerd in het kader van de Flora- en faunawet. Deze memo vormt een actualisatie van dit onderzoek in het kader van de nieuwe Wet natuurbescherming.

De conclusie van de eerder verrichte quick scan –die luidt het plangebied weliswaar binnen de grenzen van Natuur Netwerk Nederland ligt, maar de ingreep het ecologisch functioneren van het gebied niet hindert en dat de gezamenlijke ingrepen in het plangebied leiden tot behoud en versterking van de cultuurhistorische en de natuurlijke waarden van het terrein- blijft daarmee gehandhaafd. De ligging van de NNN heeft derhalve geen gevolgen heeft voor de haalbaarheid van het plan. Dit blijft onveranderd onder de Wet natuurbescherming.

De in het plangebied aanwezige zwartsteel en tongvaren zijn onder de Wet natuurbescherming niet langer beschermd. Inzake soortenbescherming worden strikt beschermde vaatplanten, grondgebonden zoogdieren, reptielen, amfibieën, vissen, insecten en overige ongewervelden niet in het plangebied

verwacht. Vleermuizen zijn in deze memo buiten beschouwing gelaten. Wetgeving betreffende de nestplaats van de kerkuil blijft ongewijzigd, maar met de beoogde plannen vindt er geen aantasting plaats van een nestplaats of van de functionele leefomgeving van de kerkuil. Negatieve effecten van het plan op de kerkuil worden niet waarschijnlijk geacht en nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is derhalve niet noodzakelijk.

Er dient rekening te worden gehouden met de zorgplicht en met de broedperiode van vogels. Als tijdens de werkzaamheden een broedende vogel wordt aangetroffen, dan mag dit nest niet worden beschadigd of worden weggehaald.

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

Kerkhof, D. 2015. Plantensoortenlijst Fort bij Everdingen. Everdingen, 2015.

Lenders, A., Marijnissen, C., Felix, R. 1993. Waarnemen en herkennen van Amfibieën en Reptielen in het veld, stichting RAVON, Nijmegen.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2015. Soortenstandaard Kerkuil. Versie 2.0, januari 2015.

SAB, 2015. Bestemmingsplan Fort Everdingen. SAB, Arnhem.

van der Meijden, R. 2005. Heukels' Flora van Nederland, Wolters Noordhoff, Groningen/Houten.

van Diepenbeek, A. 1999. Veldgids Diersporen, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

van Hulst, B., Sprang, A. 2015. Vogelinventarisaties fort Everdingen, 2015.

van Uchelen, E. 2006. Praktisch natuurbeheer: amfibieën en reptielen, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Websites:

- www.ravon.nl
- www.ndff.nl
- www.floron.nl
- www.vleermuis.net
- www.vogelbescherming.nl
- www.rijksoverheid.nl
- www.waarneming.nl
- www.telmee.nl
- www.utrecht.nl